

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PO ŠKOLE DO ŠKOLY

CZ 1.07/1.1.32/02.0006

KA01 - Prohlubující semináře nad rámec výuky

Estetická výchova

Prohlubující seminář - Dějiny umění, románské umění až klasicismus

Termín konání: 2. 12. 2013

Učitel: Zuzana Vlčková

Typ výstupu: pracovní list

Metodika semináře:

V první části semináře výklad učitele provázený obrazovou prezentací výše uvedených slohů (románský, gotický, renesance, manýrismus, baroko, klasicismus) - cca 90 minut. V druhé části shrnutí témat ústní formou s pomocí pracovního listu (cca 30 minut), který je výstupem ze semináře.

Použitá a doporučená literatura:

HÁJEK, Václav. *klíč k architektonickým slohům*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000

KOTALÍK, Jiří. *NÁRODNÍ GALERIE. Národní galerie v Praze*. 1. vyd. Praha: Grada, 2000

GOMBRICH, E. *Příběh umění*. Vyd. 2., rev., v MF a Argu 1. Překlad Miroslava Tůmová. Praha: Mladá fronta, 2001

ADAMEC, Jaromír a Pavel ŠAMŠULA. *Průvodce výtvarným uměním II*. 3. vyd. Úvaly: Albra (redakce SPL-Práce), 2013, 119 s. Pomocné knihy pro učitele a žáky (Albra)

VLČEK, Pavel. *Dějiny architektury renesance a baroka*. Vyd. 1. Praha: Česká technika - nakladatelství ČVUT, 2006

DVOŘÁČEK, Petr. *Renesanční sloh*. Praha: Levné knihy KMa

KALISTA, Zdeněk. *Tvář baroka: poznámky, které zabloudily na okraj života, skicář problémů a odpovědí*. Vyd. 3., Ve Vyšehradu 1. V Praze: Vyšehrad, 2014

Sláva barokní Čechie: umění, kultura a společnost 17. a 18. století: [Praha, 27/IV-28/X 2001, Obrazárna Pražského hradu, klášter sv. Jiří, Valdštejnská jízdárna, palác Kinských]. Editor Vít Vlnas

DVOŘÁČEK, Petr. *Klasicismus a romantický historismus*. Praha: Levné knihy KMa

PIJOAN, José. *Dějiny umění/3*. 4. vyd. Praha: Balios, 1998

PIJOAN, José. *Dějiny umění/5*. 4. vyd. Praha: Balios, 1999

PIJOAN, José. *Dějiny umění/4*. 4. vyd. Praha: Balios, 1998

PIJOAN, José. *Dějiny umění/6*. 4. vyd. Praha: Balios, 1999

PIJOAN, José. *Dějiny umění/7*. 4. vyd. Praha: Balios, 1999

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PO ŠKOLE DO ŠKOLY

Pracovní list

1. Vyjmenujte evropské výtvarné slohy v chronologickém pořadí.
2. Přiřaďte výtvarné slohy k uvedeným letopočtům.

Románský	14. – 16. století
Gotický	18. – 19. století
Renesance	16. století
Manýrismus	12. - 14. století
Baroko	16. - 18. století
Klasicismus	10. – 13. století

3. Vyjmenujte typické rysy románské architektury.
4. Uveďte základní typy románských církevních staveb a charakterizujte je ze stavebního hlediska.
5. Uveďte příklady 3 významných románských staveb na území Čech a Moravy.
6. Co je charakteristické pro románské malířství?
7. Co je charakteristické pro románské sochařství?
8. Jaká je základní charakteristika gotického slohu?
9. Vyjmenujte základní typy staveb vznikajících v gotickém slohu.
10. Charakterizujte stručně gotickou malbu.
11. Charakterizujte stručně gotické sochařství.
12. Uveďte příklady 3 významných gotických staveb na území Čech a Moravy.
13. Vysvětlete vznik a vývoj renesančního slohu.
14. Uveďte příklady významných renesančních architektů, malířů a sochařů, uveďte ke každému alespoň jedno dílo.
15. Uveďte příklady 3 významných renesančních staveb na území Čech a Moravy.
16. Co je manýrismus?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PO ŠKOLE DO ŠKOLY

17. Vyjmenujte základní rysy barokního slohu.
18. Jmenujte alespoň tři významné barokní architekty tvořící na území Čech a Moravy a uveďte některé jejich dílo.
19. Charakterizujte základní principy klasicismu.
20. Uveďte příklady 3 významných klasicistních staveb na území Čech a Moravy.
21. Čím se vyznačuje romantismus v architektuře?

Pracovní list – řešení

Metodická poznámka:

Vzhledem k šířce tématu a zadání úloh nelze u většiny z nich určit jednoznačná řešení. Rozsah odpovědí žáků je závislý na výkladu učitele a na jejich předchozích znalostech tématu.

1. Vyjmenujte evropské výtvarné slohy v chronologickém pořadí.
Románský, gotický, renesance, manýrismus, baroko, klasicismus
2. Přiřaďte výtvarné slohy k uvedeným letopočtům.

Románský	10. – 13. století
Gotický	12. - 14. století
Renesance	14. – 16. století
Manýrismus	16. století
Baroko	16. - 18. století
Klasicismus	18. – 19. století
3. Vyjmenujte typické rysy románské architektury.
Zdivo – přitesávaný kámen (opuka, pískovec), cihly, půdorys – podélný (jednodlní, vícelodní), centrální, nezaklenuté stavby, valená klenba, lucerna, sloupy, pilíře, malá okna (únosnost zdiva), sdružená okna, portál, tympanon, kružba, ornamentika
4. Uveďte základní typy románských církevních staveb a charakterizujte je ze stavebního hlediska.
Centrální stavby církevní (půdorys kruhový nebo čtvercový) – rotunda, apsida, lucerna
Podélné kostely – jednoduché (panské, apsida, kruchta, tribuna, klenba)
Bazilika – vícelodní kostel, příčná loď, apsida, krypta, empora
Klášterní komplexy
Hrady

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PO ŠKOLE DO ŠKOLY

Obytné budovy ve městech
Inženýrské stavby – mosty

5. Uveďte příklady 3 významných románských staveb na území Čech a Moravy.

Rotunda sv. Jiří (Říp)
Rotunda sv. Martina (Vyšehrad)
Juditin most v Praze (nezachován)
Přemyslovský palace v Olomouci
Rotunda sv. Kateřiny ve Znojmě
Hrad Přimda
Falc v Chebu
Kostel sv. Jakuba v Jakubu u Kutné Hory

6. Co je charakteristické pro románské malířství?

Nástěnná malba, malba na skle, vitráž, knižní malba (biblické výjevy)

7. Co je charakteristické pro románské sochařství?

Kamenictví, motivy ornamentální, rostlinné, zoomorfní, figurální, hlavice sloupů, pilíře, portály (nad vchodem), kněžiště, volné stěny

8. Jaká je základní charakteristika gotického slohu?

Lomený oblouk, žebrová klenba (křížová, šestidílná, síťová, vějířovitá, hvězdovitá...), opěrný systém (zachycuje tlak stěn), vertikálita, členitost, bohaté zdobení, okna zasklená vitrážemi, rozety, kámen, vysoké cihly

9. Vyjmenujte základní typy staveb vznikajících v gotickém slohu.

Chrámové stavby – jednolodní, trojlodní, pětिलodní, katedrální s radiálními kaplemi
Kláštery – kostel, křížová chodba (ambit), arkády, rajský dvůr, konvent, kapitulní síň, refektář
Hrady a tvrze – návrší, ostroh, vodní příkop, útočištná věž, obytná věž, palác, studna
Město – živelná, kolonizační, náměstí, kostel, opevnění
Obytné budovy – při ulici nebo náměstí, domovní štíty, průjezd do dvora, klenutý mázhauz, sklep, obytné první patro, arkýře, výzdoba
Inženýrské stavby – mosty, kašny

10. Charakterizujte stručně gotickou malbu.

Náboženský ráz, desková malba, nástěnná malba, návrhy výšivek církevních rouch a dekoračních chrámových textilií, iluminace rukopisů, vitráž
Mistr vyšebrodský
Mistr třeboňský
Mistr Theodorik
Mistr rajhradského pašijového cyklu
Mistr litoměřického oltáře

11. Charakterizujte stručně gotické sochařství.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PO ŠKOLE DO ŠKOLY

Figura, vertikálnita v těle i drápérii, postavy apoštolů, madona s Ježíškem, pieta, ukřižovaný Kristus, dřevo, polychromie

12. Uved'te příklady 3 významných gotických staveb na území Čech a Moravy.
Kostel sv. Barbory v Kutné Hoře, chrám P. Marie před Týnem v Praze, chrám sv. Víta v Praze, kostel sv. Bartoloměje v Plzni, hrad Bezděz, hrad Zvíkov, hrad Kost, Staroměstská radnice, Prašná brána, Staroměstská mostecká věž
13. Vysvětlete vznik a vývoj renesančního slohu.
Itálie. Návrat k myšlení antiky, racionální myšlení, výsledky zkoumání věd, zámožské objevy, individualismus, antropocentrismus, humanismus, sekularizace, mecenášství, sběratelství.
Přímka, rovná plocha, kruh.
Trecento, quattrocento, cinquecento.
V Čechách – husitské války, pozdní gotika.
Giorgio Vasari – Životopisy nejvýznačnějších malířů, sochařů a architektů (1550)
Společenské postavení umělce.
Techniky. Perspektiva. Sfumato.
Zámky, paláce, zahrady, města, chrámové stavby.
14. Uved'te příklady významných renesančních architektů, malířů a sochařů, uved'te ke každému alespoň jedno dílo.
Giotto Klanění tří králů
Fra Angelico – Madona a světci
Michelangelo Buonarotti - Pieta
Leonardo da Vinci – Dáma s hranostajem
Rafael Santi – Sixtinská madona
Albrecht Dürer – Růžencová slavnost
Jan van Eyck – Svatba manželů Arnolfiniových
Pieter Brueghel – Stavba Babylónské věže
Alberti – průčelí S. Maria Novella ve Florencii
Bramante – první návrh chrámu sv. Petra v Římě (Santi, Buonarotti)
15. Uved'te příklady 3 významných renesančních staveb na území Čech a Moravy.
Letohrádek královny Anny
Zámek Nelahozeves
Měšťanské domy v Telči a Slavonicích
Zámek v Litomyšli, Třeboni, Jindřichově Hradci, Českém Krumlově
16. Co je manýrismus?
Přechodová fáze mezi pozdní renesancí a barokem, odklon od harmonie, specifické umělecké prostředky.
17. Vyjmenujte základní rysy barokního slohu.
Dynamika, křivka, ovál, elipsa, plasticita, zvlnění, modelace ploch.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PO ŠKOLE DO ŠKOLY

Pohyb, neklid, bohatý dekor, iluzivní prostor, formální souměrnost (osovost).

Barvy, zlacení, umělé mramory, stucco lustro.

Urbanismus.

Vysoký (sloupový) řád, polosloup, voluta, křídlo, kopule, portál, ornament.

18. Jmenujte alespoň tři významné barokní architekty tvořící na území Čech a Moravy a uveďte některé jejich díla.

K. Dientzenhofer, K. I. Dientzenhofer – kostel sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně

J. B. Santini – kaple sv. Jana Nepomuckého v Zelené Hoře, zámek Karlova Koruna v Chlumci nad Cidlinou

F. M. Kaňka – zámek v Jemništi

Anselmo Lurago – kostel P. Marie v Praze na Strahově

19. Charakterizujte základní principy klasicismu.

Inspirace starověkými vzory, uměřenost, řád. Barokní klasicismus. Klasicismus osvícenství.

Pravidelné, čisté linie, sloupořadí, trojúhelníkové štíty, střídavá výzdoba.

Paláce, veřejné budovy, kasárna, činžovní domy, školy.

Francouzské parky s přísným geometrickým rozvržením.

20. Uveďte příklady 3 významných klasicistních staveb na území Čech a Moravy.

Kroměříž, Lednice, Dobříš, Veltrusy, Krásný dvůr

21. Čím se vyznačuje romantismus v architektuře?

Odtržení od přítomnosti, nostalgický návrat do minulosti, napodobování historických slohu, inspirace historickými slohy evropskými i uměním mimo Evropu.